

ENAKOST MED ŽENSKAMI IN MOŠKIMI

Enakost med ženskami in moškimi je eden od ciljev Evropske unije. Zakonodaja, sodna praksa in spremembe Pogodb so sčasoma prispevale k utrditvi tega načela in njegovemu izvajanju v EU. Evropski parlament je že ves čas goreč zagovornik načela enakosti med ženskami in moškimi.

PRAVNA PODLAGA

Enakost je temeljna vrednota Evropske unije, ki je zapisana v evropskih pogodbah, zlasti v členih [2](#) in [3\(3\)](#) Pogodbe o Evropski uniji (PEU), členih [8](#), [10](#), [19](#), [153](#) in [157](#) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) ter členih [21](#) in [23](#) Listine o temeljnih pravicah.

Od leta 1957 je načelo, naj moški in ženske prejemajo enako plačilo za enako delo, vključeno v Pogodbi (danes: člen 157 PDEU).

Člen 153 PDEU omogoča EU, da ukrepa na širšem področju enakih možnosti in enakega obravnavanja pri zaposlovanju, člen 157 PDEU pa v tem okviru dovoljuje pozitivne ukrepe za opolnomočenje žensk. Poleg tega je na podlagi člena 19 PDEU mogoče sprejeti zakonodajo za boj proti vsem oblikam diskriminacije, tudi na podlagi spola.

Na podlagi členov [79](#), [82](#) in [83](#) PDEU je bila sprejeta zakonodaja o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini ter proti trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki.

CILJI

V členu 23 Listine je določeno, da se mora enakost med ženskami in moškimi zagotoviti na vseh področjih, vključno z zaposlovanjem, delom in plačilom za delo.

Načelo enakosti ne preprečuje ohranitve ali sprejetja ukrepov o specifičnih ugodnostih v korist nezadostno zastopanega spola.

Poleg tega člen 8 PDEU Uniji nalaga, da v vseh svojih dejavnostih odpravlja neenakosti ter spodbuja enakost med ženskami in moškimi (znano tudi kot vključevanje vidika spola).

EU in države članice so se v [izjavi št. 19](#), priloženi sklepni listini medvladne konference, na kateri je bila sprejeta Lizbonska pogodba, zavezale, da se bodo borile „proti vsem oblikam nasilja v družini [...]“, ta kazniva dejanja preprečevale in kaznovala ter žrtvam zagotovile „podporo in zaščito“.

DOSEŽKI

A. Glavna zakonodaja

Zakonodaja Evropske unije, ki je bila večinoma sprejeta po rednem zakonodajnem postopku, vključuje:

- [Direktivo Sveta 79/7/EGS](#) z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti;

- [Direktivo Sveta 92/85/EGS](#) z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo;
- [Direktivo Sveta 97/81/ES](#) z dne 15. decembra 1997 o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenim med UNICE, CEEP in ETUC;
- [Direktivo Sveta 2000/43/ES](#) z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (direktiva o rasni enakosti), ki diskriminacijo na podlagi rasnega ali etničnega izvora prepoveduje na številnih področjih, vključno z zaposlovanjem, socialno varnostjo in socialnimi ugodnostmi, izobrazbo ter blagom in storitvami, ki so na voljo javnosti, kot je nastanitev;
- [Direktivo Sveta 2000/78/ES](#) z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu;
- [Direktivo Sveta 2004/113/ES](#) z dne 13. decembra 2004 o izvajanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do blaga in storitev ter oskrbi z njimi;
- [Direktivo 2006/54/ES](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu;
- [Direktivo Sveta 2010/18/EU](#) z dne 8. marca 2010 o izvajanju revidiranega okvirnega sporazuma o starševskem dopustu ter o razveljavitvi Direktive 96/34/ES;
- [Direktivo 2010/41/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. julija 2010 o uporabi načela enakega obravnavanja moških in žensk, ki opravljajo samostojno dejavnost, in o razveljavitvi Direktive Sveta 86/613/EGS;
- [Direktivo 2011/36/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ;
- [Direktivo 2011/99/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o evropski odredbi o zaščiti;
- [Direktivo 2012/29/EU](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ;
- [Direktivo \(EU\) 2019/1158](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja staršev in oskrbovalcev ter razveljavitvi Direktive Sveta 2010/18/EU;
- [Direktivo \(EU\) 2022/2381](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. novembra 2022 o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med direktorji družb, ki kotirajo na borzi, in s tem povezanih ukrepih;
- [Direktivo \(EU\) 2023/970](#) Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o krepitvi uporabe načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske s preglednostjo plačil in mehanizmi za izvrševanje.

B. Napredek v sodni praksi Sodišča Evropske unije

Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) ima pri spodbujanju enakosti med ženskami in moškimi pomembno vlogo. V zvezi s tem je bilo izrečenih več pomembnih sodb:

- [sodba v zadevi Defrenne II z dne 8. aprila 1976 \(zadeva 43/75\)](#): Sodišče je priznalo neposredni učinek načela enakega plačila za moške in ženske in razsodilo, da se to načelo ne uporablja samo pri delovanju javnih oblasti, temveč tudi pri vseh pogodbah, ki so namenjene kolektivnemu urejanju plačanega dela;
- [sodba v zadevi Bilka z dne 13. maja 1986 \(C-170/84\)](#): Sodišče je razsodilo, da ukrep, ki izključuje zaposlene s krajšim delovnim časom iz poklicnega pokojninskega načrta, pomeni posredno diskriminacijo in je zato v nasprotju s prejšnjim členom 119 Pogodbe o Evropski gospodarski skupnosti, če prizadene veliko več žensk kot moških, razen če je mogoče dokazati, da izključitev temelji na objektivno utemeljenih dejavnikih, ki niso povezani z diskriminacijo na podlagi spola;
- [sodba v zadevi Barber z dne 17. maja 1990 \(C-262/88\)](#): Sodišče je razsodilo, da vse oblike poklicnih pokojnin pomenijo plačilo v smislu nekdanjega člena 119 in da se zato zanje uporablja načelo enakega obravnavanja. Razsodilo je, da lahko moški uveljavljajo pravico do pokojnine ali pravico do pokojnine preživelih oseb pri enaki starosti kot ženske;
- [sodba v zadevi Marschall z dne 11. novembra 1997 \(C-409/95\)](#): Sodišče je razsodilo, da nacionalno pravilo, na podlagi katerega morajo imeti v primeru, da je v sektorju manj žensk kot moških, kandidatke prednost pri napredovanju (pozitivna diskriminacija), ni v nasprotju z zakonodajo Skupnosti, pod pogojem, da prednost ni avtomatična ter da se vloge moških kandidatov obravnavajo in se jim kandidiranje ne onemogoči vnaprej;
- [sodba v zadevi Nadine Paquay z dne 11. oktobra 2007 \(C-460/06\)](#): Sodišče je razsodilo, da je odpust zaradi nosečnosti in/ali rojstva otroka v nasprotju s členoma 2(1) in 5(1) Direktive Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev;
- [sodba v zadevi Test-Achats z dne 1. marca 2011 \(C-236/09\)](#): Sodišče je razsodilo, da člen 5(2) Direktive Sveta 2004/113/ES ni veljaven, saj je v nasprotju z načelom enakega obravnavanja žensk in moških pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi. Pri določanju premij in dajatev za namene zavarovanja za moške in ženske je treba uporabljati enak sistem aktuarskih izračunov;
- [sodba v zadevi Kuso z dne 12. septembra 2013 \(C-614/11\)](#): Sodišče je razsodilo, da je treba člen 3(1)(c) Direktive Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk razlagati tako, da nacionalna ureditev, ki jo sestavlja sistem zaposlovanja, ki je sestavni del pogodbe o zaposlitvi, sklenjene pred pristopom zadevne države članice k Uniji, ki določa, da se delovno razmerje konča zaradi dopolnjene upokojitvene starosti, ki je določena različno glede na spol delavca, pomeni diskriminacijo, ki jo navedena direktiva prepoveduje, če je zadevni delavec to starost dopolnil;

- [sodba v zadevi Korwin-Mikke z dne 31. maja 2018 \(T-770/16 in T-352/17\)](#): Sodišče je sankcije, ki jih je Parlament naložil poljskemu skrajno desničarskemu poslancu Januszu Korwin-Mikkeju, razglasilo za nične;
- [sodba v zadevi Violeta Villar Láz z dne 8. maja 2019 \(C-161/18\)](#): Sodišče je ugotovilo, da je španska zakonodaja pri izračunu pokojnin za delavce s krajšim delovnim časom v nasprotju s pravom Unije, če se ugotovi, da je še posebej nenaklonjena ženskim delavkam;
- [sodba v zadevi Praxair z dne 8. maja 2019 \(C-486/18\)](#): Sodišče je razsodilo, da je treba odpravnino in nadomestilo za prezaposlovanje za zaposlenega, ki je na starševskem dopustu v obliki krajšega delovnega časa, izračunati na osnovi plače za poln delovni čas. Posledica nasprotujoče si nacionalne zakonodaje je posredna diskriminacija na podlagi spola;
- [sodba v zadevi Safeway z dne 7. oktobra 2019 \(C-171/18\)](#): Sodišče je razsodilo o poenotenju pokojninskih dajatev v poklicnem pokojninskem načrtu;
- [sodba v zadevi Ortiz Mesonero z dne 18. septembra 2019 \(C-366/18\)](#): očetu je bila zavrnjena prošnja za delo v časovno določenih izmenah, da bi lahko bolje skrbel za svoje otroke. Sodišče je razsodilo, da v tem primeru direktive ne veljajo in da ne vsebujejo določbe, ki bi državam članicam narekovala, naj v primeru prošnje za starševski dopust zaposlenemu odobrijo pravico do dela v časovno določenih izmenah, če je običajen delovni urnik delavca izmensko delo z gibljivim delovnim časom;
- [sodba v zadevi Hakelbracht z dne 20. junija 2019 \(C-404/18\)](#): Sodišče je razsodilo, da bi bilo treba zaposlene, ki niso diskriminirani na podlagi spola, zaščititi, kadar oseba, ki naj bi bila diskriminirana na podlagi spola, vložijo pritožbo, saj jih lahko delodajalec postavi v slabši položaj zaradi podpore, ki jo je formalno ali neformalno dal žrtvi domnevne diskriminacije;
- [sodba v zadevi Tesco Stores z dne 3. junija 2021 \(C-624/19\)](#): v sodbi je Sodišče najprej spomnilo na sodbo v zadevi Praxair MRC (C-486/18), v kateri se prepoved diskriminacije med moškimi in ženskimi delavci nanaša tudi na kolektivne in individualne pogodbe, katerih namen je reguliranje plač, kot tudi na drugo ustaljeno sodno prakso, ki sodiščem omogoča, da presodijo druge razlike pri obravnavanju na osnovi plačila na podlagi spola, ki temeljijo na pravnem pravilu. Sodišče je razsodilo, da je treba člen 157 PDEU razlagati tako, da ima neposreden horizontalni učinek v sporih med posamezniki, pri katerih je kršeno načelo enakega plačila za delavce in delavke za „delo enake vrednosti“;
- [mnenje Sodišča 1/19 z dne 6. oktobra 2021](#) o pristopu EU h Konvenciji Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija). V mnenju Sodišča so pojasnjeni načini pristopa EU k Istanbulski konvenciji in njihova pravna osnova;
- [sodba v zadevi Tesorería General de la Seguridad Social z dne 24. februarja 2022 \(C-389/20\)](#): Sodišče je razsodilo, da je treba člen 4(1) Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 razlagati tako, da nasprotuje nacionalni določbi, s katero so iz dajatev socialne varnosti, ki so z zakonskim sistemom socialne varnosti priznane delavcem v gospodinjstvu, izključena nadomestila za brezposelnost.

Delavke in delavci bi morali imeti enake pravice in ne bi smeli biti diskriminirani na podlagi spola;

- [sodba v zadevi BVAEB z dne 5. maja 2022 \(C-405/20\)](#): Sodišče je razsodilo, da je treba člen 157 PDEU in člen 5(c) Direktive 2006/54/ES razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki določa regresivno letno prilagoditev zneska starostnih pokojnin nacionalnih uradnikov glede na višino zneska teh pokojnin, pri čemer je nad določenim zneskom prilagoditev v celoti izključena, v primeru da ta ureditev negativno vpliva na bistveno večji delež upravičencev kot upravičenk, pod pogojem, da ta ureditev dosledno in sistematično sledi ciljema zagotovitve trajnostnega financiranja starostnih pokojnin in zmanjšanja razlike med ravnmi pokojnin, ki jih financira država, ne da bi bilo z njo preseženo to, kar je potrebno za uresničitev teh ciljev.

C. Druge pobude EU

- [Evropski steber socialnih pravic](#) obravnava enakost spolov kot eno od 20 ključnih načel, katerih namen je zagotoviti: pravico do enakega plačila za enako delo enake vrednosti ter enako obravnavo in možnosti za ženske in moške na vseh področjih, tudi glede udeležbe na trgu dela, zaposlitvenih pogojev in kariernega napredovanja;
- [strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025](#), ki je celovit politični dokument Komisije, je osredotočena predvsem na: prenehanje nasilja zaradi spola, odvrčanje spolnih stereotipov, odpravljanje spolnih vrzeli na trgu dela, doseganje enake udeležbe v vseh gospodarskih sektorjih, obravnavanje spolne vrzeli pri plačilih in pokojninah, odpravljanje spolne vrzeli pri oskrbi ter doseganje uravnotežene zastopanosti spolov pri odločanju in v politiki. Strategija temelji na dvojnem pristopu, in sicer na vključevanju vidika spola v kombinaciji s ciljno usmerjenimi ukrepi, in na presečnosti kot horizontalnem načelu za izvajanje strategije;
- [evropska strategija oskrbe](#) spodbuja cenovno sprejemljive, dostopne in visokokakovostne storitve oskrbe po vsej Evropski uniji, njen cilj pa je izboljšati položaj oskrbovancev in ljudi, ki zanje skrbijo, bodisi poklicno bodisi neformalno. Vlaganje v visokokakovostno oskrbo prispeva tudi k izboljšanju udeležbe žensk na trgu dela in enakosti spolov, zlasti kar zadeva razlike v plačah in pokojninah med spoloma;
- [priporočilo Sveta z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok](#). Priporočilo sledi predlogu Komisije, ki temelji na strategiji oskrbe, ter predvideva revizijo ciljev o predšolski vzgoji in varstvu, da bi se povečala udeležba žensk na trgu dela. Ti cilji, znani tudi kot barcelonski cilji, so bili določeni leta 2002;
- [priporočilo Sveta z dne 8. decembra 2022 o dostopu do cenovno dostopne visokokakovostne dolgotrajne oskrbe](#). Cilj tega priporočila, ki prav tako temelji na strategiji EU za oskrbo, je ljudem omogočiti dostojno življenje in spodbujati enakost spolov, saj je zaradi obveznosti oskrbe na milijone žensk izključenih s trga dela ali delajo za krajši delovni čas. Obveznosti oskrbe lahko negativno vplivajo tudi na plače žensk in starostne pokojnine;

- [priporočilo Sveta z dne 30. januarja 2023 o zadostnem minimalnem dohodku za aktivno vključevanje](#) spodbuja odpornost žensk. Za spodbujanje enakosti spolov, dohodkovne varnosti in ekonomske neodvisnosti žensk, mladih odraslih in invalidov Svet priporoča, naj se zagotovi možnost zahtevka za minimalni dohodek, ki se zagotavlja posameznim članom gospodinjstva;
- [sveženj ukrepov za zaposlovanje invalidov](#) zajema podporne ukrepe, posebej zasnovane za izboljšanje zaposlitvenih možnosti invalidk.

D. Ponudniki strokovnega znanja

- [Evropski inštitut za enakost spolov \(EIGE\)](#) je evropska agencija, ki s pripravo kakovostnih podatkov za boljše oblikovanje politik spodbuja in zagotavlja enake možnosti za ženske in moške po Evropi in zunaj nje;
- [evropska mreža strokovnjakov za enakost spolov](#) – mreža za znanstvene analize in svetovanje o enakosti spolov ([SAAGE](#)) Komisiji zagotavlja zunanje strokovno znanje na področju politike enakosti spolov;
- [skupina na visoki ravni za vključevanje vidika spola in svetovalni odbor za enake možnosti žensk in moških](#) sta sestavljena iz predstavnikov, pristojnih za vključevanje vidika spola na nacionalni ravni. Skupina se redno sestaja. Predseduje ji Komisija, odbor pa ji pri tem pomaga;
- [evropska mreža pravnih strokovnjakov za enakost spolov in nediskriminacijo](#) obvešča Komisijo o pravnem dogajanju na področju enakosti spolov in nediskriminacije na nacionalni ravni;
- [program za vzajemno učenje na področju enakosti spolov](#) je namenjen krepitvi vzajemnega učenja med državami EU;
- [evropska mreža organov za enakost](#) (Equinet) je bila vzpostavljena za spodbujanje enotne uporabe prava EU na področju nediskriminacije in enakega obravnavanja.

E. Najnovejše spremembe

Dne 24. aprila 2024 je bila sprejeta [direktiva o boju proti nasilju nad ženskami in nasilju v družini](#), ki je z vidika doseganja enakosti med moškimi in ženskami v EU resnična prelomnica v zakonodajnem obdobju 2019–2024.

Ta direktiva je prvi celovit pravni instrument na ravni EU, ki obravnava nasilje nad ženskami in nasilje v družini. Po besedah komisarke za enakost Helene Dalli bo direktiva dopolnjena s priporočilom o preprečevanju škodljivih praks zoper ženske in dekleta ter boju proti njim, vključno s pohabljanjem ženskih spolnih organov, prisilnim splavom, prisilno sterilizacijo, porokami otrok, prisilnimi porokami itd. Komisija je vzpostavila tudi mrežo EU za preprečevanje nasilja zaradi spola in nasilja v družini, ki bo služila kot forum za izmenjavo dobre prakse med nacionalnimi strokovnjaki. Za boj proti spolnim stereotipom je Komisija začela [kampanjo #EndGenderStereotypes](#).

Drugi zakonodajni dosjeji, ki jih je v devetem zakonodajnem obdobju zaključil Odbor Parlamenta za pravice žensk in enakost spolov (FEMM), so:

- [direktiva o zastopanosti žensk v upravnih odborih](#), katere cilj je povečati zastopanost žensk v upravnih odborih družb in torej pri odločanju v gospodarstvu,

kar bo ustvarilo pozitiven učinek prelivanja na zaposlovanje žensk v zadevnih družbah in v celotnem gospodarstvu (glej dosežke/zakonodajo zgoraj);

- [direktiva o preglednosti plačil](#) spodbuja enako plačilo za enako delo enake vrednosti in ceni udeležbo žensk na trgu dela (glej dosežke/zakonodajo zgoraj);
- [direktiva o organih za enakost](#) – standardi za organe za enakost na področju enakega obravnavanja in enakih možnosti žensk in moških pri zaposlovanju in poklicu. Predlagana zakonodaja je bila oblikovana na dveh različnih pravnih podlagah z različnima postopkoma. Zato sta bila objavljena dva predloga Komisije (direktiva in direktiva Sveta), čeprav je bila njuna vsebina v bistvu enaka. Parlament je imel sozakonodajna pooblastila le pri prvem predlogu po rednem zakonodajnem postopku, medtem ko je lahko drugega le odobril po postopku odobritve.

Dogovor, ki je bil dosežen na medinstitucionalnih pogajanjih o prvi direktivi, določa nove standarde za organe za enakost in zagotavlja, da se nova pravila proti diskriminaciji v EU dosledno uporabljajo in izvršujejo. Organi za enakost bodo neodvisni, ne bodo pod zunanjim vplivom in ne bodo sprejemali navodil vlad. Med drugim se pričakuje tudi, da bodo imeli dovolj človeških, tehničnih in finančnih virov za opravljanje svojih nalog.

- [Direktiva Sveta](#) o standardih za organe za enakost na področju enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost, enakega obravnavanja oseb pri zaposlovanju in poklicu ne glede na vero ali prepričanje, invalidnost, starost ali spolno usmerjenost, enakega obravnavanja žensk in moških v zadevah socialne varnosti ter pri dostopu do blaga in storitev in oskrbi z njimi ter o spremembi direktiv 2000/43/ES in 2004/113/ES. Ker sta bila predloga vsebinsko enaka, je bilo potem, ko je bil dosežen dogovor o prvi direktivi, usklajeno tudi besedilo dosjeja, ki je bil predmet postopka odobritve. Svet je Parlament zaprosil za [odobritev](#), ki jo je slednji podal 10. aprila;
- [pristop EU k Istanbulski konvenciji](#). [Istanbulska konvencija](#) je 1. oktobra 2023 začela veljati za Evropsko unijo, ki je tako postala njena 38. pogodbenica. Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima je prvi mednarodni instrument za odpravo nasilja nad ženskami, vključno z dekleti, mlajšimi od 18 let. Veljati je začela aprila 2014, EU pa jo je podpisala 13. junija 2017;
- ratifikacija [Konvencije Mednarodne organizacije dela \(MOD\) o odpravi nasilja in nadlegovanja](#) s sklepom Sveta, s katerim so bile države članice pozvane, naj to storijo. Parlament je [odobril](#) ta sklep Sveta v zvezi s Konvencijo MOD št. 190 (C190), ki je prva mednarodna pogodba, ki priznava pravico vsakogar do sveta dela brez nasilja in nadlegovanja, vključno z nasiljem in nadlegovanjem na podlagi spola. Določa obveznost spoštovanja, spodbujanja in uresničevanja te pravice ter minimalne standarde za boj proti nadlegovanju in nasilju, da bi se spodbujalo zdravo, varno in enako delovno okolje za vse;
- [sprememba Direktive 2012/29/EU](#) o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ. Cilj direktive je izboljšati pogoje in standarde za

žrtve po vsej EU. Parlament je na plenarnem zasedanju 10. aprila 2024 napovedal odločitev o začetku medinstitucionalnih pogajanj s Svetom. Zakonodajni postopek bo zaključen, ko bosta sozakonodajalca dosegla dogovor;

- sporazum v prvi obravnavi o [besedilu o spremembi Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev](#). Navedena direktiva določa celovit okvir za obravnavo trgovine z ljudmi z določitvijo minimalnih pravil glede opredelitve kaznivih dejanj in sankcij. Vključuje tudi skupne določbe za okrepitev preprečevanja in zaščite žrtev, pri čemer se upoštevajo vidiki spola. Parlament je dogovorjeno [besedilo](#) sprejel v prvi obravnavi 23. aprila 2024.

Nezakonodajna samoiniciativna poročila:

- [vidik spola pri naraščajočih življenjskih stroških in vpliv energetske krize](#). V resoluciji je bilo preučeno, kako so pandemija covid-19, kriza naraščajočih življenjskih stroškov in vojna proti Ukrajini še poglobile že obstoječo krizo ter negotove delovne in življenjske razmere, s katerimi se soočajo številne ženske. Parlament je Komisijo pozval, naj spodbuja enakost spolov pri oblikovanju vseh politik, in poudaril, da je treba narediti več, saj v glavnih že predstavljenih podnebnih, energetskih in okoljskih pobudah vidik spola ni prisoten.

Sprejeta mnenja:

- [smernice za proračun za leto 2025, oddelek III](#). Odbor FEMM je med drugim poudaril, da je treba vidik spola vključiti in oceniti v proračunskem ciklu in v vseh programih v vseh fazah;
- [uvredba evropske kartice ugodnosti za invalide in evropske parkirne karte za invalide](#). Odbor FEMM je vložil predloge sprememb, v katerih je med drugim pozval k informacijskim in svetovalnim storitvam za invalidne ženske in dekleta;
- [človekove pravice in demokracija v svetu ter politika Evropske unije na tem področju – letno poročilo 2023](#). Odbor FEMM je med drugim strogo obsodil vse oblike nasilja na podlagi spola in pozval k odločnim ukrepom za odpravo spolnega nasilja kot vojaškega orožja, za zaščito in pomoč žrtvam ter za povečanje njihovega dostopa do pravnega varstva;
- [razrešnica glede izvrševanja proračuna Evropskega inštituta za enakost spolov za leto 2022](#). Odbor FEMM se dosledno zavzema za ustrezno financiranje enakosti spolov, tudi v zvezi z osebjem Evropskega inštituta za enakost spolov, zbiranjem kakovostnih podatkov in vključevanjem vidika spola;
- [razrešnica glede izvrševanja splošnega proračuna EU za leto 2022 – Komisija](#);
- [vključitev sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva na evropski seznam kaznivih dejanj](#). Odbor FEMM je v svojem mnenju pozval Komisijo, naj predlaga jasno opredelitev kaznivih dejanj iz sovraštva in sovražnega govora, tudi izrecno opredelitev sovražnega govora in kaznivih dejanj iz sovraštva na podlagi spola.

Resolucije ob zaključku vprašanj za ustni odgovor Komisije:

- [resolucija o prednostnih nalogah EU za 68. zasedanje Komisije OZN o položaju žensk](#). Delegacija odbora FEMM se vsako leto udeleži letnega zasedanja Komisije

OZN o položaju žensk in je vključena v uradno delegacijo EU na zasedanju. Parlament na plenarnem zasedanju v Strasbourgu vsakokrat sprejme resolucijo o prednostni temi te komisije.

F. Financiranje EU

Spodbujanje enakosti spolov in vključevanja vidika spola v vse dejavnosti Unije je osrednja naloga Unije ter gonilo gospodarske rasti in socialnega razvoja, zato ga je treba podpreti iz dolgoročnega proračuna EU ([večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027](#)) prek [programa Državljeni, enakost, pravice in vrednote](#). Program, ki je bil vzpostavljen z [Uredbo \(EU\) 2021/692](#), je nadomestil program za pravice, enakost in državljanstvo ter program „Evropa za državljane“. Dva od štirih sklopov programa sta osredotočena na spodbujanje pravic, nediskriminacije in enakosti, vključno z enakostjo spolov, ter napredka pri vključevanju načela enakosti spolov in načela nediskriminacije (sklop „Enakost, pravice in enakost spolov“) ter na boj proti nasilju, vključno z nasiljem na podlagi spola (sklop „Daphne“).

Sredstva EU so na voljo tudi za izvajanje evropskega stebra socialnih pravic, zlasti v okviru [Evropskega socialnega sklada plus \(ESS+\)](#), iz katerega se financirajo projekti za spodbujanje socialne vključenosti, boj proti revščini in vlaganje v ljudi, pa tudi v okviru drugih [skladov kohezijske politike](#), [mehanizma za okrevanje in odpornost](#) ter [programa InvestEU](#).

Mehanizem za okrevanje in odpornost zagotavlja 723,8 milijarde EUR posojil in nepovratnih sredstev za podporo državam članicam pri izvajanju reform in naložb, ki naj bi ublažile posledice pandemije covid-19, in sicer do konca leta 2026. V [uredbi o mehanizmu za okrevanje in odpornost](#) so ženske navedene kot ena od skupin, ki jih je prizadela kriza zaradi covid-19. Eden od ciljev uredbe se nanaša na blažitev posledic te krize za ženske.

Socialni sklad za podnebje, vzpostavljen z [Uredbo \(EU\) 2023/955](#), upošteva potrebe žensk in priznava, da energetska in prevozna revščina nesorazmerno prizadeneta ženske, zlasti matere samohranilke, samske ženske, invalidke in starejše ženske, ki živijo same, poleg tega pa imajo ženske drugačne in kompleksnejše vzorce mobilnosti.

G. Zunanje delovanje EU

Cilj [akcijskega načrta za enakost spolov in krepitev vloge žensk v zunanjih odnosih](#) je premostiti vrzel pri doseganju cilja trajnostnega razvoja št. 5 in zmanjševanju revščine žensk. V načrtu se uporablja presečni pristop, ki ima preobrazbeni učinek na enakost spolov in temelji na človekovih pravicah, v njem pa je določen tudi ambiciozni cilj, da se do leta 2025 pri vsaj 85 % vseh novih zunanjih ukrepov EU upošteva vidik spola.

Andreea Simona Chifan / Tania Da Silva Azevedo
05/2024